

Sygn. akt V CK 464/05

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Żyznowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Helena Ciepla

w sprawie z powództwa "A(...)" Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. i K. P. przeciwko Bankowi P(...) Spółce Akcyjnej w K. o ustalenie nieistnienia wierzytelności i pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 15 grudnia 2005 r., kasacji obu powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 30 grudnia 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

obie kasacje oddala i zasądza od każdego z powodów na rzecz pozwanego Banku po 3.600 zł. (trzy tysiące sześćset złotych) kosztów procesu za instancję kasacyjną.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy uznał za nieistniejące zobowiązanie powodowej Spółki „A(...)” wobec pozwanego Banku P(...) S.A. z tytułu umowy o przystąpienie do długu z dnia 14 października 1992 r. oraz powoda K. P. wobec pozwanego Banku z tytułu umowy o kredyt krótkoterminowy z dnia 15 października 1992 r., oraz pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy z dnia 5 stycznia 1993 r. nr (...) stwierdzający istnienie zobowiązania Spółki

„A(...)” z tytułu kredytu bankowego - umowy kredytowej z dnia 15 października 1992 r. a także tytuły wykonawcze zawarte w wyciągach ksiąg banku z dnia 22 marca 1993 r. oraz 12 lipca 1993 r. stwierdzające istnienie zobowiązania powoda K. P. w stosunku do pozwanego Banku z tytułu zaciągniętego kredytu krótkoterminowego umową kredytową z dnia 15 października 1992 r. Nadto Sąd pierwszej instancji orzekł o kosztach procesu.

Podstawowe elementy stanu faktycznego na których oparte zostało przytoczone rozstrzygnięcie nie były - w toku dalszego postępowania – kwestionowane. Wynika z nich, iż dnia 23 sierpnia 1991 r. powód K. P. zawarł z firmą H(...) umowę sprzedaży 617 sztuk samochodów m-ki H(...), za które zapłacił tylko część należności, a pozostała kwota 1.410,450 USD miała być uregulowana do dnia 30 kwietnia 1992 r. Dnia 6 listopada 1991 r. powód K. P. zawarł z pozwanym Bankiem umowę o udzieleniu gwarancji bankowej – dewizowej w wysokości 5 mln USD na zabezpieczenie tego kontraktu. Ponieważ nabywca K. P. nie uregulował części należności z wymienionego powyżej kontraktu firma H(...) wystąpiła do pozwanego Banku z żądaniem wypłaty gwarantowanej kwoty 5 mln USD, którą Bank wypłacił, powiadamiając o tym pozwanego K. P.. W myśl § 4 umowy o udzielenie gwarancji pozwany Bank potraktował wypłaconą kwotę jako kredyt płatniczy w wysokości równowartości złotych polskich i pismem z dnia 16 lipca 1992 r. zawiadomił powoda K. P. o uruchomieniu dla niego kredytu płatniczego w wysokości 68.495.000.000,00 zł (w walucie obowiązującej w wymienionej dacie 16 lipca 1992 r.), termin spłaty którego upłynął z dniem 12 sierpnia 1992 r. Powód nie spłacił kredytu i na podstawie kolejnej umowy z dnia 15 października 1992 r. pozwany Bank udzielił powodowi K. P. kredytu krótkoterminowego w wysokości 75.565.357.600,00 zł z terminem płatności do dnia 14 października 1992 r. Na podstawie umowy z dnia 14 października 1992 r. powodowa Spółka „A(...)” przystąpiła do tego długu wraz z odsetkami i kosztami procesu oraz zobowiązała się solidarnie do jego zapłaty. Dług nie został spłacony i pozwany Bank wystawił dnia 22 marca oraz 12 lipca 1993 r. tytuły wykonawcze przeciwko powodowi K. P. i na ich podstawie Komornik Sądu Rejonowego w S. prowadzi egzekucję. W stosunku do powodowej Spółki „A(...)” został wystawiony dnia 5 stycznia 1993 r. tytuł wykonawczy nr (...) r., na podstawie umowy kredytowej z dnia 15 października 1992 r. Wszczęte postępowanie egzekucyjne wobec powodowej Spółki przez Urząd Skarbowy w S. zostało umorzone 16 kwietnia 1993 r. Po ustaleniu okoliczności udzielenia gwarancji bankowej firmie H(...) na zlecenie powoda K. P. Sąd Okręgowy wskazał wadliwości związane z udzieleniem tej gwarancji

i pominięcie przy wypłaceniu kwoty 5 mln USD informacji powoda, że kontrahent firma H.(...) nie wywiązał się z terminowej realizacji kontraktu.

Sąd Okręgowy przyjął, że spełnione zostały przesłanki z art. 189 k.p.c. z uwagi na istnienie stosunków prawnych jakimi są umowy o kredyt z dnia 15 października 1992 r. i z dnia 14 października 1992 r. a także istniejącą wątpliwość co do istnienia stosunków prawnych łączących strony procesu. Łącząca powoda K. P. z powołanym Bankiem umowa o kredyt oraz związana z nią umowa o przystąpienie do długu przez powodową Spółkę „A.(...)” wynikają – w ocenie tego sądu - z umowy – zawartej przez powoda z Bankiem – o udzielenie gwarancji bankowej, co przesądza o niesłuszności zarzutów zmierzających do wykazania, iż spełnione zostały przesłanki z art. 506 k.c. Pismem z dnia 4 grudnia 1995 r. pozwany Bank zawiadomił powoda K. P. o sprzedaży wymagalnej wierzytelności bankowej, które to zawiadomienie stanowi zwolnienie z długu, albowiem brak jest podstawy do przyjęcia - zdaniem Sądu pierwszej instancji jakoby odstąpienie przez Bank od tej umowy, z przyczyn leżących po stronie kontrahenta, iż byłby dłużnik stał się ponownie dłużnikiem pozwanego Banku. Analiza procedury udzielenia jak i wypłaty sumy gwarancji, zawierającej – w ocenie Sądu pierwszej instancji – szereg nieprawidłowości powoduje konieczność ustalenia nieistnienia zobowiązań powodów wpływających z umów bezpośrednio związanych z udzieleniem gwarancji przez pozwany Bank. Nadto – zdaniem Sądu – powodowie mogą zgodnie z art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. powoływać się na zdarzenia zaszłe przez powstaniem tytułu egzekucyjnego i tym samym zaprzeczają obowiązkowi spełnienia na rzecz pozwanego Banku świadczenia wskazanego w kwestionowanych tytułach.

Uwzględniając apelację pozwanego Banku - zaskarżonym wyrokiem - Sąd Apelacyjny zmienił orzeczenie Sądu pierwszej instancji oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach procesu. Sąd drugiej instancji wskazał, że żądanie powodów pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności (art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c.) dotyczy tytułów wykonawczych wystawionych przez pozwany Bank dnia 22 marca i 12 lipca 1993 r., stwierdzających istnienie zobowiązania powoda K. P. z tytułu zaciągniętego kredytu krótkoterminowego umową kredytową z dnia 15 października 1992 r. i z dnia 5 stycznia 1993 r., stwierdzającego istnienie zobowiązania powódki Spółki „A.(...)” na rzecz pozwanego Banku z tytułu kredytu bankowego zaciągniętego umową kredytową z dnia 15 października 1992 r. Toczące się postępowanie egzekucyjne w stosunku do Spółki „A.(...)” w Urzędzie Skarbowym w S. E (...) zostało dnia 16 kwietnia 1993 r. umorzone i po wejściu nowego prawa bankowego od 1 stycznia 1998 r. nie może stanowić

podstawy wszczęcia nowej egzekucji. Tytuł ten został trwale wyeliminowany z obrotu prawnego. W odniesieniu do pozostałych bankowych tytułów wykonawczych, wydanych na podstawie art. 53 ust. 2 prawa bankowego z 1989 r., to środkiem obrony dłużnika - w przypadku wszczęcia na podstawie tego tytułu egzekucji – było powództwo z art. 53 ust. 4 prawa bankowego. Pogląd o dopuszczalności powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 k.p.c. przeciwko bankowemu tytułowi wykonawczemu nie znajduje oparcia normatywnego. Dlatego - w ocenie Sądu Apelacyjnego tak sformułowane powództwo ulega oddaleniu. Natomiast orzeczenie, na podstawie art. 189 k.p.c., o nieistnieniu zobowiązania powódki „A.(...)” Sp. z o.o. z tytułu umowy przystąpienia do długu z dnia 14 października 1992 r. oraz powoda K. P. z tytułu umowy z dnia 15 października 1992 r. wobec pozwanego Banku jest - zdaniem Sądu Apelacyjnego – orzeczeniem ponad żądanie. Powodowie nie uchylili się od oświadczenia woli złożonego w umowie kredytowej z dnia 15 października 1992 r. oraz umowie o przystąpieniu do długu z dnia 14 października 1992 r., stanowiących podstawę wystawienia spornych bankowych tytułów wykonawczych. Treść wiążącej powoda K. P. umowy o kredyt krótkoterminowy z dnia 15 października 1992 r. wskazuje - zdaniem Sądu Apelacyjnego, że powód nie kwestionował zarówno zasady, jak i wysokości jego zobowiązania wobec pozwanego Banku. Umowa o przystąpienie do długu została zawarta 14 października 1992 r. tj. na dzień przed zawarciem umowy kredytowej, lecz w celu jej zabezpieczenia, daje podstawę – w ocenie Sądu drugiej instancji - do stwierdzenia, że dopóki istnieje ważna umowa kredytowa pomiędzy stronami umowy o kredyt, powodowa Spółka jest zobowiązana solidarnie z dłużnikiem wobec pozwanego Banku. Nadto Sąd Apelacyjny wskazał na umowę o restrukturyzacji długu zawartą przez pozwanego Bank i powoda K. P. oraz liczne pisma powódki Spółki „A.(...)” tj. z dnia 14 lipca, 10 sierpnia 21 września 1993 r., 20 kwietnia i 14 czerwca 1994 r. a także wskazane w apelacji pozwanego Banku potwierdzające, że powodowie nie kwestionowali zadłużenia wobec Banku w odniesieniu do samej zasady, jak i wysokości zadłużenia do chwili wytoczenia powództwa, co przemawia za merytoryczną niezasadnością ich żądania.

Kasacje wnieśli Spółka „A.(...)” i K. P.

Powodowa Spółka zarzuciła naruszenie prawa materialnego tj.

- a) art. 65 § 1 i 2 k.c. przez błędną ocenę treści umowy o udzielenie kredytu oraz listu gwarancyjnego,
- b) art. 515 k.c. przez niewłaściwe jego zastosowanie polegające na nieuwzględnieniu przez Sąd Apelacyjny, iż zobowiązanie dłużnika wygasło,

- c) art. 51 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów przez błędną jego wykładnię skutkującą uznaniem przez instancję apelacyjną, iż do podstawy powództwa w niniejszej sprawie może mieć zastosowanie uchylony mocą ustawy Prawo bankowe z 29 sierpnia 1997 r. art. 53 ust. 3 Prawa bankowego z dnia 31 stycznia 1989 r. przez powołanie się przez Sąd Apelacyjny na treść wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 1999 r. III CKN 155/98.

Nadto skarżąca Spółka zarzuciła naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy tj. art. 187 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, iż niezbędnym wymogiem pozwu jest przytoczenie podstawy prawnej przez wskazanie przepisów na których oparte jest żądanie, naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. przez uznanie, że zmiana (rozszerzenie) kwalifikacji prawnej przez Sąd I instancji oznacza orzeczenie ponad żądanie oraz naruszenie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. przez przyjęcie niedopuszczalności wniesienia powództwa opozycyjnego na podstawie 840 k.p.c. po wejściu w życie nowego prawa bankowego z 29 sierpnia 1997 r.

Skarżąca Spółka wносиła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego z przekazaniem sprawy temu Sądowi do ponownego jej rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach procesu za instancję kasacyjną.

Powód K. P. zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie art. 193 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe przez jego niezastosowanie w sprawie i przyjęcie, że podstawę roszczeń strony powodowej mógł stanowić jedynie przepis art. 53 ust. 3 i 4 Prawa bankowego z 1989 r. przewidujący możliwość żądania umorzenia w całości lub w części egzekucji pomimo tego, iż cytowany przepis art. 193 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. określa, iż prawo bankowe z 1989 r. traci moc w całości. W następstwie tego stanowiska Sąd Apelacyjny uchylił się od całościowego merytorycznego rozpoznania sprawy poprzestając jedynie na fragmentarycznym jej omówieniu polegającym na potraktowaniu podpisania przez powoda K. P. umowy o kredyt krótkoterminowy z dnia 15 października 1992 r. jako oświadczenia woli o uznaniu roszczenia pozwanego Banku i przyjęciu w konsekwencji, ale bez wskazania podstawy prawnej iż w konsekwencji tego uznania brak jest już potrzeby odnoszenia się w jakikolwiek sposób do umowy z dnia 6 listopada 1991 r. o udzielenie gwarancji bankowej – dewizowej w odniesieniu do której to umowy powód kierował swoje zarzuty w postępowaniu przed Sądem I instancji i które to zarzuty Sąd ten podzielił.

Skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego jej rozpoznania z zasądzeniem na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany Bank Przemysłowo-Handlowy – w złożonej odpowiedzi na obie kasacje – wnosił o ich oddalenie z zasądzeniem od powodów na rzecz pozwanego Banku kosztów procesu za instancję kasacyjną.

Sąd Najwyższy – po uwzględnieniu postanowień art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego... (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) zważył, co następuje:

Zakwestionowane przez powodów czynności pozwanego Banku podjęte zostały na podstawie art. 53 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 1992 r. Nr 72, poz. 359 ze zm.). W myśl powołanych przepisów wyciągi z ksiąg bankowych oraz inne dokumenty związane z dokonywaniem czynności bankowych, stwierdzające zobowiązania na rzecz tych banków i zaopatrzone w oświadczenia, że oparte na nich roszczenia są wymagalne, mają moc tytułów wykonawczych, bez potrzeby uzyskiwania dla nich sądowych klauzul wykonalności. Dłużnik, w drodze powództwa, może żądać umorzenia w całości lub w części egzekucji prowadzonej przez banki, jeżeli egzekwowana wierzytelność nie istnieje lub istnieje w kwocie mniejszej albo gdy dłużnik zgłasza wzajemne roszczenia nadające się do potrącenia z wierzytelności egzekwowanej. Przytoczone uprawnienie stanowiło kontynuację poprzednio obowiązujących uregulowań prawnych zawartych w: art. 21 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o prawie bankowym (Dz. U. Nr 20, poz. 121 ze zm.), art. 16 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o prawie bankowym (Dz. U. Nr 20, poz. 108 ze zm.) i art. 94 ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. o prawie bankowym (Dz. U. Nr 7, poz. 56 ze zm.). Uprawnienie banku – wierzyciela do wydania dokumentu mającego moc tytułu wykonawczego (egzekucyjnego) nie jest skutkiem niewykonania zobowiązania przez dłużnika, lecz ma walor szczególnego uprawnienia zwalniającego bank od obowiązku wykazania w procesie, że wierzytelność przeciwko dłużnikowi rzeczywiście istnieje. W następstwie tak ukształtowanej pozycji, ustawa przenosi na dłużnika ciężar wykazania, że wierzytelność nie istnieje lub nie może być dochodzona. Przytoczony art. 53 ust. 3 prawa bankowego z 1989 r. stanowił specjalny sposób obrony przed egzekucją prowadzoną na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przez bank.

Wysuwany postulat zrównania pozycji banków z pozycją innych uczestników obrotu gospodarczego co do trybu i zasad egzekucji wierzytelności został – w pewnym

stopniu – zrealizowany w art. 48 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz. U. Nr 149 poz. 703 ze zm.). Przepis ten – szeroko omówiony w literaturze przedmiotu – przewidywał zmianę prawa bankowego, która miała m.in. polegać na dodaniu do ustawy – prawo bankowe przepisów regulujących zasady wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych, wymagających zaopatrzenia klauzulą wykonalności, stanowiącej podstawę egzekucji. W tej ustawie, nowelizującej prawo bankowe, ustawodawca wprowadził przepisy obejmujące stany faktyczne sprzed daty wejścia w życie zmian do prawa bankowego, w tym art. 51 omawianej ustawy. Wzajemny stosunek przepisów art. 181 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – prawo bankowe (Dz. U. Nr 140, poz. 939) oraz art. 51 powołanej ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów został wyjaśniony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1998 r. III CZP 46/98 (OSNC 1999, nr 7-8, poz. 125), stwierdzającej, że w stosunku do postępowań egzekucyjnych wszczętych przed dniem 1 stycznia 1998 r. na podstawie bankowych tytułów wykonawczych przyjęto zasadę dalszego działania ustawy dawnej. Stanowisko to potwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 155/98 (OSNC 1999, nr 10, poz. 170).

Podważanie przez obojga powodów tego stanowiska z odwołaniem się do art. 193 prawa bankowego z dnia 29 sierpnia 1997 r. nie uwzględnia – nie należących do wyjątków – wypadków stosowania aktu normatywnego poza zakresem jego obowiązywania, czy też po jego uchyleniu, z racji zasady prawa międzyczasowego, określanego jako dalsze działanie ustawy dawnej. Zakres czasowy obowiązywania oraz stosowania przepisu nie musi się pokrywać. Utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego wskutek jego uchylenia lub upływu czasu, na który akt ten został ustanowiony, nie jest zatem równoznaczny z utratą jego mocy obowiązującej (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2003 r., III CZP 29/03 – OSNC 2004, nr 4, poz. 50 i powołane tam orzecznictwo). Nie można zatem zasadnie kwestionować stanowiska Sądu Apelacyjnego stwierdzającego, że skoro podstawą egzekucji wszczętej przed 1 stycznia 1998 r. był bankowy tytuł wykonawczy wydany na podstawie art. 53 ust. 2 prawa bankowego z 1989 r., to środkiem obrony dłużnika jest powództwo przewidziane w art. 53 ust. 3 powołanego prawa bankowego z 1989 r. Z chwilą wszczęcia egzekucji sądowej na podstawie bankowego tytułu wykonawczego dłużnik mógł wytoczyć powództwo o umorzenie tej egzekucji. Przed tym dłużnik mógł się bronić powództwem o ustalenie, że należność pozwanego Banku nie istnieje. Nie

budziło wątpliwości zapatrywanie, że podstawy powództwa o umorzenie egzekucji zostały – także w art. 53 ust. 3 prawa bankowego z 1989 r. – ujęte szeroko i pozwalają sądowi orzekającemu na badanie oraz ustalenie, czy należność banku powstała, stała się wymagalna a zobowiązanie nie wygasło. Dłużnik mógł także dowodzić, że egzekwowana należność nie wynika z ksiąg bankowych ani z innych dokumentów stwierdzających zobowiązanie na rzecz pozwanego Banku albo wykazać, iż dokumenty te budzą wątpliwości co do swej treści. Sąd orzekający może zatem bez ograniczeń badać treść bankowego tytułu wykonawczego. Prawomocny wyrok uwzględniający powództwo o umorzenie egzekucji wywiera skutek w postaci niemożności wszczęcia jakiegokolwiek egzekucji na podstawie tego samego tytułu. Dlatego trudno podzielić twierdzenia zawarte w kasacji powodowej Spółki jakoby nawet przed 31 grudnia 1997 r. wytoczenie powództwa z art. 53 ust. 3 prawa bankowego powodowałoby konieczność, w pierwszej kolejności ustalenia przez właściwy sąd istnienia wierzytelności, co tenże sąd mógłby uczynić jedynie w trybie 189 k.p.c. Interes prawny powoda odpada w sytuacji, gdy dla pewnej, określonej w art. 53 ust. 3 wskazanego prawa bankowego, kategorii sporów ustawodawca wprowadził odrębne, o charakterze szczególnym uregulowanie. Nadto skarżąca Spółka pominęła, że egzekucja prowadzona na podstawie bankowego tytułu wykonawczego z dnia 5 stycznia 1993 r. uległa umorzeniu w kwietniu tegoż roku.

Sąd Apelacyjny – wbrew twierdzeniom powodowej Spółki – nie sformułował wymagania co do elementu pozwu w postaci przytoczenia podstawy prawnej i wskazania przepisów, na których oparte jest żądanie. Z licznych wypowiedzi definiujących powództwo wynika niewątpliwie wniosek, że żądanie i podstawa faktyczna powództwa mająca je uzasadniać wyznaczają ramy procesu oraz kształtują jego rzeczywisty przedmiot. Treścią powództwa jest treść wniosku skierowanego do sądu oraz treść żądania skierowanego przez sąd do pozwanego. Żądanie jest istotnym elementem każdego powództwa bowiem obejmuje treść twierdzenia prawnego, na które strona powodowa – w toku całego postępowania – powoływała się i jednocześnie wносиła o udzielenie tak właśnie sformułowanemu żądaniu ochrony prawnej. Ukształtowany – w następstwie kolejnych nowelizacji – model postępowania kontradyktoryjnego, w ramach którego strony prowadzą spór przed sądem, opiera się na urzeczywistnieniu w sposób możliwie pełny równości praw obu stron, prowadzących spór przed sądem, którego rolą jest ocena rezultatów dokonanych czynności i starań obu stron. Sąd jest związany żądaniem strony, i nie może „brać udziału” w procesie, bacząc aby każda ze stron w pełni wykorzystwała przysługujące jej – w świetle

obowiązujących przepisów – uprawnienia oraz istniejące możliwości. Stosunek w jakim pozostaje orzeczenie Sądu pierwszej instancji, zawarte w sentencji wyroku tego Sądu, do zgłoszonego przez powodową Spółkę żądania w pozwie jednoznacznie wskazuje na wyjście poza treść żądania powódki sformułowanego w pozwie. Sąd Apelacyjny nie dopuścił się naruszenia art. 321 § 1 k.p.c.

Zarzuty zawarte w kasacji powodowej Spółki i ich uzasadnienie w odniesieniu do naruszenia art. 65 i 515 k.c. zostały sformułowane w oderwaniu od istoty oraz przesłanek zastosowania tych przepisów z których pierwszy nakazuje przy interpretacji oświadczenia woli brać pod uwagę okoliczności, w których to oświadczenie zostało złożone a w umowach „raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu”. Przytoczony przepis nakłada na sąd – jak się przyjmuje w orzecznictwie oraz doktrynie – obowiązek badania także pozatekstowych okoliczności do których m. in. należą: rokowania poprzedzające zawarcie umowy, cele, jakie strony chcą osiągnąć, sposób zachowania stron po zawarciu umowy, rozumienie tekstów przez strony oraz okoliczności sporządzenia tekstu pisanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 1999 r., II CKN 379/98 – OSP 2000, nr 6, poz. 92 – aprobowany w doktrynie). Sąd Apelacyjny stwierdzając brak podstaw do uwzględnienia powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności (art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c.) nie odniósł się do dokonanej oceny treści umowy o udzielenie kredytu oraz listu gwarancyjnego.

Powołany w kasacji przepis art. 515 k.c. odnosi się do sytuacji, w której dłużnik spełnił świadczenie na rzecz cesjonariusza a wykazanie spełnienia tej przesłanki obciążało dłużnika (art. 6 k.c.). Niewłaściwe zastosowanie, jako postać naruszenia prawa materialnego, oznacza błąd w subsumcji polegający na podciągnięciu konkretnego stanu faktycznego pod abstrakcyjny stan faktyczny zawarty w normie prawnej. Istnienie podstaw do dokonania subsumcji ze skutkami twierdzonymi w kasacji powodowej Spółki obciążało skarżącą, która pomija kontakty stron po 4 grudnia 1995 r. w tym dokonaną w 1996 r. restrukturyzację długu. Z powyższego wynika, że obie kasacje nie mają usprawiedliwionych podstaw i dlatego podlegają oddaleniu (art. 393¹² k.p.c.) z zasądzeniem na rzecz pozwanego Banku żądanych kosztów procesu za instancję kasacyjną (art. 393¹⁹, 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1, 98 § 1 i 3 oraz 99 k.p.c. według ich numeracji i brzmienia w dacie wydania zaskarżonego wyroku).